

Bærsamling i Eventyrets Land.

Klitsognene langs Vesterhavet fra Skallingen til Nymindegab kaldes nu Eventyrets Land. Digteren Thomas Lange, den første, der nævnede Navnet, regnede dog kun med Skallingen som Eventyrets Land.

I denne Egn blev der tidligere indsamlet store Mængder Bær, især Blaabær og Tranebær. Blaabærrenes 15 til 30 cm høje Buske gror i Heden, helst hvor den er noget fugtig og har Morbund. Sine Steder kunde de gro i saa store Mængder, at Heden fik et blaaligt Skær. Man regnede med, at Blaabærrene og Rugen var moden paa samme Tid. — Tranebærrene vokser i moseagtige Enge med de tynde, traadformede Grene krybende paa det fugtige Mos. Bladene er hvidgrønne, efterhaanden helt hvidgraa paa Undersiden. Bærrene er store, spættede og helt mørkerøde. Ude i Klitterne i Engsladerne var der gode Vækstbetingelser, særlig i Overgangen fra Lyngheden til Engen, det saakaldte »Hedesprinkel«, fandtes der gode, store Bær. Tranebærrene var ikke modne før hen i Efteraaret. De havde godt af i Højbjergningstiden at blive vendt af Riven. Det fremmede Modningen. Der kunde være saa store Mængder, at de stentede op om Høleen, naar den blev svungen paa Engen. — Desuden var der store Mængder af Rævlinger (Kræklinger) paa den sandede Hede; dens, lange sejge,, krybende Ris brugtes til Limer og Karskrupper og er under de to Verdenskrige i udstrakt Grad taget i Anvendelse i Kosterindustrien.

Siden de store Hede- og Klitarealer blev tilplantet af Klitvæsenet, er Bærrenes Voksebetingelser blevet ødelagt, og Indsamlingen af Bær er blevet omtrent uden Betydning. Men i forrige Tider var den en ikke

uvæsentlig Indtægtskilde i disse Egne, navnlig spillede den en betydelig Rolle for enligt stillede Kvinder (Enker og ældre Piger), men den var ogsaa af Betydning for hele Befolkningen derude. Nu er der omtrent ved hver Gaard og Hus en pæn Have med levende Hegn, Frugttræer og Bærbuske. Men dengang var der kun den lille »Kalgør« (Kaalgaard), indhegnet med Diger, opsat af Sajer, og Avlen var Kartoffler og Grønkaal samt lidt Urter til at krydre Maden med. Træplantningen var nogle Hyldebuske, hvoraf Blomsterne blev tørret og brugt til Te. I min Barndom var der kun 2 Æbletræer i hele Oksby Sogn. I Ho var der nogle Frugttræer i Præstegaardshaven. Jeg husker, at min Fader engang kom hjem med nogle Tjørn, han havde faaet hos en Gaardmand nede i Byen; de blev plantet oppe paa Havediget og kom naturligvis ikke i Grøde. Nej, gaa og pjanke ude i »æ Kalgør«, det var der ikke Tid til!

Der var ingen Bær i Haven til Syltning saadan som nu.

Vidt og bredt fra, ja, helt fra Varde, kom der mange og samlede Bær. Det var frit for alle, enhver kunde plukke og samle, hvor han lystede. »Oplandssognerne« kaldte Kystboerne dem, der boede Øst for en Linie Skødstrup—Stampemøllen over Fiil Sø og Vest om N. Nebel. Havde Oplandssognerne Bekendte eller Familie i Klitsognene, var det saa meget desto bedre, saa sendte de et Par unge Mennesker, Børn eller Tjenestefolk, afsted en Dag, naar der var Tid. De søgte saa deres Slægtning og fik en stedkendt med, saa kunde det nok give nogle Kurve Bær — og desuden Kaffen, naar de kom og gik. Men det kunde nok blive en streng Dag for de unge at spadseren 2—3 Mil frem og tilbage igen om Aftenen.

De professionelle Bærplukkere kunde efter de Tiders Forhold tjene en god Dagløn. Hos de lokale Købmænd fik de 4 Mark (1 Kr. 33 Øre) for 1 Skp. Tranebær, men havde de Forbindelse med en Lægterskipper, som sejlede til Fanø, fik de 6 Mark for Skæppen (25 Pd.), nuværende Detailpris 2 Kr. pr. Pd. En dygtig og stedkendt Samler kunde samle en Skæppe om Dagen. Var der særlig gode Pletter, skrabede de dem sammen med Hænderne og rensede dem saa en Dag, naar det var stærkt Blæsevejr; de styrtede dem oppefra ned i et Kar, saa blæste alt Affald væk. De bedste Bær fik man ved at vente saa længe som muligt om Efteraaret med Indsamlingen, ja, selv lidt Frost havde de godt af; de tabte noget af Syrligheden; men Samlerne holdt ikke af at vente saa længe, for Vejret blev daarligt og Dagene korte.

Blaabærrene var vanskeligere at forsende i disse Tider; men en Del blev der dog solgt til Købmændene og blev tørret. Prisen var 6 à 7 Øre pr. Pd., nuværende Detailpris 1,75 Kr. pr. Pd. Apotekerne købte ogsaa en Del. De professionelle Bærplukkeres bedste Aftagere var Bønderkonerne, som ikke selv havde Tid og Lejlighed til at plukke. De betalte nemlig gerne med Sulevarer o. a. in natura. Paa Egnen blev der brugt meget større Partier Blaabær end Tranebær. Blaabærrene giver som bekendt en meget god Saft, hvorimod Tranebærrene som Regel kun brugtes ved festlige Lejligheder som Syltetøj.

Hyrdedrenge og Piger nappede ogsaa en Del Bær, naar de Morgen og Aften skulde ud i Klitterne til Faarene og Kreaturerne; men det skulde ske hurtigt, og mange maatte det heller ikke blive, for kom de hjem og var blaasorte om Munden, vankede der Skænd; der var andet at bestille end at gaa og drive paa Blaabærheden.

Det var særlig Blaabærrene, der fristede Hyrderne. Tranebærrene var for sure, og Rævliger var ikke noget at spise — blev der fortalt dem — for dem tilsede Ræven paa. Det var derfor de hed Rævliger. Rævlingsaft var ellers meget sød, og lidt — men kun forsvindende lidt — blev der ogsaa plukket og tilberedt til det hjemlige Husapotek, som man dengang ofte klarede sig med. Nu under Krigen er Rævlingen brugt og koster i Detail 1,25 Kr. pr. Pd. — Fuglene satte stor Pris paa Rævlingen og fortærede en Mængde, og trods alt — Ræven foragtede dem heller ikke.

Tyttebær fandtes ikke.

Nu er Bærrene omtrent forsvundne fra disse Egne. Som før nævnt har de store Plantager bredt sig over Egnen og har ødelagt Vækstbetingelserne. Trives Bærrene endnu paa enkelte Pletter, er disse utilgængelige. Bærplukningen i Eventyrets Land er omtrent blevet »en Saga blott«.

P. M. Gundersen.

Østersfiskeri.

Den gamle Fiskeskipper Jens Bakken Pedersen, fortæller om Østersfangst.

Jeg er født i Hjerting, Guldager Sogn, den 17. December 1858, efter min Konfirmation kom jeg ud at sejle paa Langfart, senere blev jeg Fisker, saa jeg har prøvet lidt af hvert paa Havet.

I 1880 vilde Lambert Sørensen fra Hjerting prøve at skrabte Østers og henvendte sig da til mig, om jeg vilde være med? Jeg sagde straks »Ja«.

Det var i Tiden, sidst i August og en Del af Sep-